यथाप्रतिज्ञं विहृतश्च कालः सर्व्वाः समा द्वादश निर्जनेषु । अज्ञातचर्य्यां विधिवत् समाप्य भवद्गताः केशव पाण्डवेयाः । १२४९५
एषैव बुद्धिर्जुषतां सदा त्वां सत्ये स्थिताः केशव पाण्डवेयाः । सदानधर्म्माः सजनाः सदाराः सबान्धवास्त्वच्छरणा हि पार्थाः ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तथा वदति वार्ष्णेये धर्म्मराजे च भारत । अथ पश्चात्तपोवृद्धो बहुवर्षसहस्रधृक् ।
प्रत्यदृश्यत धर्म्मात्मा मार्कण्डेयो महातपाः । अजरश्चामरश्चैव रूपौदार्य्यगुणान्वितः ।
व्यदृश्यत तथा युक्तो यथा स्यात् पञ्चविंशकः । तमागतमृषिं वृद्धं बहुवर्षसहस्रिणं ।
आनर्चुर्ब्राह्मणाः सर्व्वे कृष्णश्च सह पाण्डवैः । तमर्चितं सुविश्वस्तमासीनमृषिसत्तमं । १२५००
ब्राह्मणानां मतेनाह पाण्डवानाञ्च केशवः ॥ कृष्ण उवाच ॥ शुश्रूषवः पाण्डवास्ते ब्राह्मणाश्च समागताः ।
द्रौपदी सत्यभामा च तथाऽहं परमं वचः । पुरावृत्ताः कथाः पुण्याः सदाचारान् सनातनान् ।
राज्ञां स्त्रीणामृषीणाञ्च मार्कण्डेय विचक्ष नः ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तेषु तत्रोपविष्टेषु देवर्षिरपि नारदः ।
आजगाम विशुद्धात्मा पाण्डवानवलोककः । तमप्यथ महात्मानं सर्व्वे ते पुरुषर्षभाः ।
पाद्यार्घ्याभ्यां यथान्यायमुपतस्थुर्म्मनीषिणः । नारदस्त्वथ देवर्षिर्ज्ञात्वा तांस्तु कृतक्षणान् । १२५०५
मार्कण्डेयस्य वदतस्तां कथामन्वमोदत । उवाच चैनं कालज्ञः स्मयन्निव सनातनः ।
ब्रह्मर्षे कथ्यतां यत्ते पाण्डवेषु विवक्षितं । एवमुक्तः प्रत्युवाच मार्कण्डेयो महातपाः ।
क्षणं कुरुध्वं विपुलमाख्यातव्यं भविष्यति । एवमुक्ता क्षणञ्चक्रुः पाण्डवाः सह तैर्द्विजैः ।
मध्यन्दिने यथादित्यं प्रेक्षन्तस्ते महामुनिं ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तं विवक्षन्तमालक्ष्य कुरुराजो महामुनिं ।
कथासञ्जननार्थाय चोदयामास पाण्डवः । भवान् देवतदैत्यानामृषीणाञ्च महात्मनां । १२५१०
राजर्षीणाञ्च सर्व्वेषां चरितज्ञः पुरातनः । श्रोतव्यश्चोपासितव्यश्च मतो नः काङ्क्षितश्चिरं ।
अयञ्च देवकीपुत्रः प्राप्तोऽस्मानवलोककः । भवत्येव हि मे बुद्धिर्दृष्ट्वात्मानं सुखाच्युतं ।
धार्त्तराष्ट्रांश्च दुर्वृत्तानृद्धान्तः प्रेक्ष्य सर्व्वशः । कर्म्मणः पुरुषः कर्त्ता शुभस्याप्यशुभस्य वा ।
स फलं तदुपाश्नाति कथं कर्त्ता स्विदीश्वरः । कुतो वा सुखदुःखेषु नृणां ब्रह्मविदाम्बर ।
इह वा कृतमन्वेति परदेहेऽथवा पुनः । देही च देहं सन्त्यज्य मृग्यमाणः शुभाशुभैः । १२५१५
कथं संयुज्यते प्रेत्य इह वा द्विजसत्तम । ऐहलौकिकमेवेह उताहो पारलौकिकं ।
क्व च कर्म्माणि तिष्ठन्ति जन्तोः प्रेतस्य भार्गव ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ त्वद्युक्तोऽयमनुप्रश्नो यथावद्वदताम्बर ।
विदितं वेदितव्यन्ते स्थित्यर्थं त्वन्तु पृच्छसि । अत्र ते कथयिष्यामि तदिहैकमनाः शृणु ।
यथेहामुत्र च नरः सुखदुःखमुपाश्नुते । निर्म्मलानि शरीराणि विशुद्धानि शरीरिणां ।
ससर्ज्ज धर्म्मतन्त्राणि पूर्व्वोत्पन्नः प्रजापतिः । अमोघफलसङ्कल्पाः सुव्रताः सत्यवादिनः । १२५२०
ब्रह्मभूता नराः पुण्याः पुराणाः कुरुसत्तम । सर्व्वे देवैः समा यान्ति स्वच्छन्देन नभस्तलं ।
ततश्च पुनरायान्ति सर्व्वे स्वच्छन्दचारिणः । स्वच्छन्दमरणाश्चासन् नराः स्वच्छन्दचारिणः ।
अल्पबाधा निरातङ्काः सिद्धार्था निरुपद्रवाः । द्रष्टारो देवसङ्घानामृषीणाञ्च महात्मनां ।
प्रत्यक्षाः सर्व्वधर्म्माणां दान्ता विगतमत्सराः । आसन् वर्षसहस्रीयास्तथा पुत्रसहस्रिणः ।